

Нагорняк Г. Роль державної інноваційної політики у забезпеченні розвитку економіки України [Електронний ресурс] / Г. Нагорняк, Ю. Вовк // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2012. — Вип. 1 (6). — С. 202-209. — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12ngsreu.pdf>.

УДК 658

JEL Classification: E60, O11

Галина Нагорняк, Юрій Вовк

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розкрито вплив державної інноваційної політики на забезпечення розвитку економіки України. Визначено роль інноваційних чинників на формування державної інноваційної політики, розроблено систему стратегічного державного управління, спрямовану на забезпечення сталого соціального та економічного розвитку країни.

Ключові слова: інновації, інноваційна політика, державна політика, інноваційна модель, стратегічне управління, стратегічна модель розвитку, економічний розвиток.

Галина Нагорняк, Юрій Вовк

РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Аннотация. В статье раскрыты влияние государственной инновационной политики на обеспечение развития экономики Украины. Определена роль инновационных факторов на формирование государственной инновационной политики, разработана система стратегического государственного управления, направленную на обеспечение устойчивого социального и экономического развития страны.

Ключевые слова: инновации, инновационная политика, государственная политика, инновационная модель, стратегическое управление, стратегическая модель развития, экономическое развитие.

Galina Nagornyak, Yuriy Vovk

THE ROLE OF THE STATE INNOVATION POLICY TO ENSURE ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

Abstract. The article explores the impact of State policy to ensure economic development of Ukraine. The role of innovation factors on the formation of the state innovation policy, the system of strategic governance, to ensure sustainable social and economic development.

Keywords: innovation, innovation policy, public policy, innovative model of strategic management, strategic development model, economic development.

Постановка проблеми. Динамізм сучасного соціально-економічного розвитку країни актуалізував питання підвищення ефективності державної інноваційної політики, її

Nagornyak, G., Vovk, Yu. (2012). The role of the state innovation policy to ensure economic development of Ukraine [Rol' derzhavnoyi innovatsiynoyi polityky u zabezpechenni rozvytku ekonomiky Ukrayiny]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava - Socio-Economic Problems and the State* [online]. 6 (1), p. 202-209. [Accessed May 2012]. Available from: <<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12ngsreu.pdf>>.

адекватності сучасним пріоритетам та проблемам розвитку країни. Проблемам державної інноваційної політики присвячені дослідження цілого ряду відомих вітчизняних та іноземних учених-економістів. Проте значна кількість питань щодо ролі державної інноваційної політики у забезпеченні розвитку економіки України й досі залишаються не висвітленими і потребують теоретичного, методичного та практичного вирішення. Сучасний стан регулювання інноваційної діяльності поки-що не відповідає повною мірою вимогам сьогодення і не має необхідної комплексної методологічної основи. Інноваційні процеси, їх впровадження в нові технології, нові продукти є основою економічного розвитку. Для розвинутої економіки характерна конкуренція самостійних фірм, зацікавлених в оновленні продукції, наявності ринку конкуруючих нововведень.

Аналіз останніх досліджень. Слід зазначити, що останніми роками було видано ряд наукових праць та нормативно-правових актів з питань інноваційної політики та державного управління інноваційною діяльністю [1-7]. Проблеми державної інноваційної політики аналізувалися у працях багатьох вчених-економістів, таких як О. Амоші, Г. Андрощука, Б. Андрушківа, Ю. Бажала, А. Гальчинського, М. Гамана, В. Гейця, Б. Гриньова, М. Данька, О. Лапко, І. Макаренка, Б. Малицького, О. Поповича, В. Семиноженка, В. Соловійова, Л. Федулової, А. Чухна, А. Яковлева та інших [8-15]. Однак, до теперішнього часу відчувається певний дефіцит досліджень щодо забезпечення державної інноваційної політики в умовах соціально-економічних трансформацій: не створено досконалої теоретичної моделі такої політики, не повною мірою визначено змістовні, структурні та функціональні особливості, не розроблено концептуальний механізм її формування та здійснення. Актуалізується проблема системно-структурного впорядкування регулюючих норм та механізмів, зафіксованих у стратегічних державних політико-правових актах, забезпечення відповідності заходів та інструментів державного управління змісту та особливостям соціально-економічних реформ, зокрема – в особливих (кризових) умовах.

Метою дослідження є визначення пріоритетів і чинників формування ефективної державної інноваційної політики України, розроблення стратегічної моделі розвитку державної інноваційної політики, яка могла б забезпечити економічне зростання країни.

Основні результати дослідження. Розвинуті економічно та технологічно країни світу перейшли до принципово нового типу розвитку економіки, – інноваційного, характерними особливостями якого є широкомасштабне впровадження у виробництво науково-технічних розробок та трансфер високопродуктивних технологій з метою їх комерціалізації, що стає причиною прогресивних технологічних змін реального сектору економіки, структури сфери споживання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки у цілому. Визначальними факторами інноваційного розвитку економіки стають інтелектуальні ресурси як знання та кваліфікація людини, введені в господарський обіг інноваційних процесів об'єкти прав інтелектуальної власності, а також інвестиційні та інформаційні ресурси.

Для сучасного стану прогресу розвинених економічно та технологічно країн світу є досягнення фази постіндустріального суспільства та п'ятого технологічного укладу, ключовими технологіями якого є біотехнології, енерго-, ресурсозберігаючі та екологічно безпечні технології, інформаційні та телекомунікаційні технології, мікроелектроніка, нові матеріали.

У розвинених економічно та технологічно країнах світу інноваційна діяльність забезпечує стале зростання валового внутрішнього продукту (ВВП), ріст продуктивності праці та конкурентоспроможність національної економіки, а разом це дозволяє запровадити високі соціальні стандарти для населення. За світовими даними, в розвинутих країнах світу технологічні інновації забезпечують майже 50% ефективності ринкової економіки та до 80% приросту ВВП. Можна стверджувати, що саме ступень розвитку і динамізм інноваційно-інвестиційних процесів формують в сучасних умовах стратегічну основу сталого економічного розвитку.

Інноваційна політика – складний, не позбавлений ризику процес, здійснення якого визначається багатьма передумовами: технічними, фінансовими, економічними,

соціальними. Інноваційна політика об'єднує науку, техніку, підприємництво, економіку і управління. Вона стосується всього соціально-економічного середовища, включаючи виробництво, банки, науково-технічні кадри, рівень науково-технічної грамотності населення, і є, в принципі, сукупністю заходів, пов'язаних з просуванням нової, або покращеної продукції на ринок збуту.

Умовно можна виділити чотири варіанти інноваційної політики:

1. Політика “технологічного поштовху” ґрунтується на тому, що пріоритетні напрямки розвитку науки й техніки визначаються державою, яка володіє необхідними матеріальними ресурсами, експертизою та інформаційним забезпеченням. Такий варіант інноваційної політики виходить з наявності науково-технічних та соціально-економічних проблем і передбачає для їх вирішення розробку різних державних програм, великих капіталовкладень, інших прямих форм державної участі у регулюванні інноваційних процесів. Характерним прикладом такої політики є політика уряду США у 40-50-х роках, коли створювались принципово нові напрями в галузі електроніки, ЕОМ, зв'язку, авіабудування.

2. Політика “ринкової орієнтації” передбачає провідну роль ринкового механізму в розподілі ресурсів й визначенні напрямів розвитку науки і техніки. Така політика орієнтована на обмеження ролі держави в стимулюванні фундаментальних досліджень, створенні економічного клімату та інформаційного середовища для нововведень у фірмах, скорочення прямої участі в НДДКР та дослідженнях ринків, а також на зменшення прямих форм регулювання, які заважають стимулюванню ринкової ініціативи та ефективній перебудові ринку. Ця форма політики була пріоритетною в 70-х роках у США, Німеччині, Японії, на початку 80-х років поворот до неї здійснила більшість розвинених країн.

3. У 60-70-х роках в США мала місце політика “соціальної орієнтації”, яка передбачала регулювання соціальних наслідків НТП, а прийняття рішень базувалось на широкому соціально-політичному консенсусі із залученням широкої громадськості. Цей час характерний великою кількістю розробок у військовій сфері, які було направлено в цивільну промисловість для виробництва товарів народного споживання.

4. Зусилля, які направляються на зміну економічної структури господарського механізму. Вона передбачає великий вплив передових технологій на вирішення соціально-економічних проблем, на зміни галузевої структури, на взаємодію суб'єктів господарювання, на рівень життя і т.д. У даний час тільки Японія послідовно дотримується такої політики, здійснюючи її паралельно з ринковою.

Основними завданнями інноваційної політики держави є: визначення економічного і соціального потенціалу суспільства; виділення основних напрямків на довгострокову перспективу розвитку держави; розробка стратегії діяльності держави; забезпечення зростання валового внутрішнього продукту країни; збільшення ринку реалізації (збуту) вітчизняних товарів від і послуг); підвищення ефективності використання наявних ресурсів; підвищення життєвого рівня населення; комплексна реалізація соціально-економічних проблем суспільства; забезпечення фінансової стабільності та фінансової стійкості господарюючих суб'єктів; скорочення циклів обороту фінансових, виробничих ресурсів.

Державна інноваційна політика розробляється і здійснюється на основі:

- інноваційних прогнозів – передбачення основних напрямів освоєння науково-технічних досягнень у виробництві в світі і в Росії в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі;

- інноваційної стратегії – визначення пріоритетних напрямів освоєння базисних і поліпшують інновацій в країні або регіоні на середньострокову або довгострокову перспективу;

- державних інноваційних програм – сукупності федеральних і регіональних інноваційних проектів, що забезпечують комплексне освоєння та поширення базисних інновацій та заходи щодо їх підтримки;

- інноваційних проектів – сукупності заходів, що забезпечують освоєння конкретних інновацій в оптимальні терміни з максимальним ефектом;
- інноваційних (інноваційно-венчурних) фондів, створюваних державними органами із залученням приватного та іноземного капіталу для фінансової підтримки базисних і поліпшують інновацій, особливо в сфері малого та середнього інноваційного підприємництва;
- страхування інноваційних ризиків за допомогою державних гарантій за окремими проектами, розвитку страхової та перестрахової діяльності у сфері інновацій;
- державної експертизи та реєстрації базисних і поліпшують інновацій уповноваженими на те органами.

Завдання утвердження інноваційної моделі розвитку національної економіки є багатоплановим завданням, розв'язання якого визначається за алгоритмом сформованої такої державної інноваційної політики, яка має поєднати за синергетичними принципами комплекс механізмів стимулювання генезису інноваційних процесів, формування інституцій, інфраструктури та залучення відповідних ресурсів для підтримки інноваційних процесів на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях, а також на рівні підприємства.

Саме такий підхід у методологічному плані розвивається у даній праці, метою якого є теоретико-методологічне обґрунтування засад формування державної інноваційної політики, управлінських механізмів її запровадження, а також розроблення засад розбудови національної інноваційної системи, як інституціонального середовища з емерджентними властивостями для утвердження інноваційної моделі розвитку економіки.

Разом з тим, серед механізмів стимулювання інноваційного розвитку, модернізації виробництва остаточно не визначеними залишаються ефективні заходи державної політики в цьому напрямі. Як правило, дослідники наголошують на варіантах безпосередньої державної підтримки інноваційних програм переважно у вигляді прямої фінансової допомоги або ж через надання різноманітних пільг, головним чином податкового характеру. Вплив інституційних факторів, що стимулюють технологічний розвиток, залишається остаточно не розкритим.

Особливими вимогами до характеру та темпів розвитку національної економіки за теперішніх умов її виходу зі стану рецесії, зумовленого факторами світової фінансово-економічної кризи, які також підсилені структурною деформованістю національної економіки, постають завдання забезпечення її соціальної спрямованості, максимально ефективного використання людського, виробничого, науково-технологічного, природного потенціалів країни водночас з їх розвитком, залучення внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ресурсів для забезпечення випереджаючих темпів динаміки економічного зростання у порівнянні з провідними країнами світу і відповідно до напрямів прогресу світової цивілізації.

Центральною проблемою при виробленні стратегічного курсу політичного керівництва країни завжди постає питання суспільного розвитку, що включає своєю стрижневою складовою завдання реалізації економічного розвитку. В залежності від успіхів розв'язання цього завдання залежить суспільний прогрес, національна безпека країни та її авторитет у міжнародній спільноті. Априорі це вимагає від владних структур, політичної еліти розроблення концептуальних засад та моделі розвитку, а також визначення засобів їх запровадження, що разом складають конструкцію державної політики.

Утвердження інноваційної моделі розвитку разом із збереженням та зміцненням науково-технологічного потенціалу визначено Законом України “Про основи національної безпеки України” пріоритетом національних інтересів України як визначальних потреб суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток.

Слід підкреслити, що пропозиція розбудови національної економіки за інноваційною моделлю розвитку не знайшла опонентів в українському суспільстві. Навпаки, усвідомлення парадигми інноваційного розвитку збільшує число її прихильників, і цей факт сприймається

вже не як кон'юнктурна, ситуаційна ініціатива влади, а як пропозиція національної ідеї та суспільного договору. Невисокий рівень досягнень на інноваційному шляху розвитку національної економіки, незважаючи на прийняття ряду важливих законодавчих актів, рішень і доручень самого високого державного рівня, очевидно пов'язаний як зі складністю і багатогранністю самої проблеми, так і з відсутністю поки що системної, повсякденної роботи на всіх владних рівнях і в усіх сферах господарської діяльності щодо розв'язання цієї проблеми.

Завдання досягнення сталого розвитку країни, що може протистояти викликам глобальних фінансово-економічних криз, робить актуальним питання вибору моделі та пріоритетних напрямів такого розвитку, стратегій їх реалізації, а також інституціонального та ресурсного забезпечення.

Специфіка системи стратегічного управління в умовах трансформацій, по-перше, полягає в її орієнтуванні щодо проведення одночасних змін як в об'єкті управління, так і в його суб'єкті (як елементів структури, так і відносин між елементами). По-друге, суб'єкт і об'єкт управління повинні мати значний ступінь адаптації до нелінійних змін, нестандартних ситуацій. Втретє, важливого значення набуває стратегічна складова державної політики, оскільки тільки за умов послідовної, спрямованої на трансформації, сильної державної влади можна здійснювати реформи ефективно та з меншими втратами. Вчетверте, оскільки трансформаціям притаманні флуктуації, нелінійний різношвидкісний розвиток різних підсистем країни, суб'єкт управління повинен забезпечувати в цих умовах не тільки тотальні перетворення, але й формувати особливі режими регулювання соціально-економічною діяльністю в відокремлених регіональних і галузевих фрагментах.

Розробка та впровадження в життя ефективної державної стратегії соціально-економічного розвитку передбачає кооперацію дій всіх суб'єктів політики, у першу чергу – органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Досить часто виникає певна плутанина та неоднозначне використання термінів “стратегічне управління” та “стратегічне планування”. Найпростіше загальну різницю між цими поняттями можна проілюструвати на основі аналізу етапів самого політичного процесу. Метою стратегічного планування є розробка стратегічного плану, а стратегічне управління включає в себе етап реалізації затвердженого плану. Стратегічне державне управління можна розглядати як цілеспрямовану діяльність органів державної влади з довгострокового соціально-економічного, політичного, оборонного та іншого прогнозування, планування, програмування, регулювання та контролю. Поняття “стратегічне державне управління”, згідно функціонального підходу, доцільно розглядати як процес формування та реалізації державних довгострокових політичних рішень, документованих у вигляді відповідних політико-правових актів, як сукупність дій державної влади з встановлення цілей розвитку, визначення прогнозних показників та їх параметрів, що одночасно є індикаторами результативності цих дій і довгостроковими орієнтирами розвитку.

Регулювання соціально-економічного розвитку України, її галузевої та регіональної підсистем є достатньо складним. Законодавчо встановлено розгалужену ієрархічну сукупність стратегічних прогнозних і програмних документів, орієнтованих на довгостроковий (понад 5 років); середньострокові, короткострокові (річні) інтервали часу. В Україні створено основи державного стратегічного управління, його законодавчого забезпечення, хоча система продовжує вдосконалюватися – останнім часом в цю систему також додано угоду між урядом та місцевою владою.

Головною проблемою національного стратегічного державного управління є те, що його легалізації шляхом створення відповідних правових інститутів випередила забезпечення виконання всіх законодавчо встановлених вимог (невід'ємною часткою цієї проблеми є своєрідна “імітація” виконання законодавчих вимог – виконання за формою, а не за змістом).

Яскравим прикладом є фактична відсутність переважної більшості затверджених у встановленому порядку стратегічних політико-правових актів, перелічених у вище наведеній таблиці. Так, наприклад, таке сталося з щорічними Програмами економічного і соціального

розвитку України, жодна з яких не затверджена законами у цьому столітті (зокрема проект зазначеної програми на 2008 р. було подано урядом 15.09.2007 р., у подальшому відкликано, оновленого варіанту проекту програми урядом на цей час не внесено).

Аналогічна недооцінка необхідності стратегічного планування розвитку стосується визначення пріоритетів інноваційної діяльності та розвитку науки і техніки (затверджувалися Постановою Верховної Ради України від 16.10.1992 р. та Законом України у 2001 р.). Статтею 2 Закону України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” визначено, що пріоритетні напрями розвитку науки і техніки формуються на п’ять років на підставі прогнозу розвитку науки і техніки і є складовою прогнозу економічного і соціального розвитку України на середньостроковий період. А статтею 4 встановлено, що зазначені пріоритети та їх обґрунтування подаються урядом парламентові кожні п’ять років до першого березня останнього року дії попередніх пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки.

Сьогодні важливою інтелектуальною цінністю стало “ноу-хау” (“знаю як”), у нас з радянських часів пріоритет мають стратегічні рішення “ноу-вот” (“знаю що”). Це припускає забезпечення практичної (і теоретичної) стратегії управління на основі застосування (й запозичення) відпрацьованих, а через те, застарілих технологій, рішень і розробок. З такою проблемою зіткнувся СРСР після війни, коли над майже повністю вивезеним патентним фондом Німеччини працювали кращі інженери і науковці, але реалізувати вдалося не більше 15% ідей і рішень, зафіксованих в патентах. Хоча визнано, що науково-технічні можливості СРСР і Німеччини тих років були приблизно рівні. Вже тоді стало ясно, що об’єктивні дані про ідеї і рішення можуть працювати тільки у супроводі їх носіїв – розробників чи експертів, здатних по фрагментах зафіксованих даних більш-менш відновити цілісну картину. Тому досягнення навіть зазначених показників використання патентів Німеччини було часткове можливо за рахунок участі німецьких фахівців.

Формування сучасного світового конкурентного простору загострило проблему інтелектуалізації стратегічних рішень. Стало зрозумілим, що можна володіти широкими даними і не мати інформації для забезпечення ефективного управління (визнається, що в сучасних публікаціях, патентах, друкованих матеріалах висвітлюються близько 3-5% наукових, технологічних і політичних розробок). Це сприяло формуванню продуктів – ідей, концепцій і доктрини, які існують або як “ноу-хау” у вигляді авторських інтелектуальних матеріалів, або у вигляді відокремлених від автора даних, що об’єктивувалися (формалізованих).

На жаль, навіть затверджені стратегічні документи України не складаються в єдину систему: домінують спеціалізовані і локальні проекти, що конкурують між собою за ресурси; зібрані у слабо структуровані набори цілей і заходів (через відсутність чітких доктринальних орієнтирів) не дають очікуваних результатів і не піддаються визначенню авторства – складно вичленити персональний вплив політичного лідера їх автора. Зазначені документи скоріше є своєрідними “програмами цілей”, не підкріплених засобами їх досягнення. Положення погіршує те, що поставлені цілі мають несистемний і “розмитий” характер. Фактично, реалізується варіант моделювання стратегії “від досягнутого”, побудований на вірі в безперервність (лінійність) одного разу заданих цілей і процесів діяльності. Не використовується альтернативний, широко поширений в розвинених країнах варіант моделювання “від бажаного”, що визначає положення суб’єкта в конкурентному світі, будується з урахуванням розуміння нелінійного характеру сучасного розвитку.

Висновки. Політичним керівництвом України здійснюються визначення та уточнення стратегічних пріоритетів державної політики, розробляються нові підходи до їх реалізації. У цьому контексті нагальним вбачається досягнення інноваційної орієнтації вектору розвитку національної економіки та прискорення за ним темпів економічного зростання. Зазначена проблема потребує свого теоретико-методологічного обґрунтування в плані актуальності її постановки та формування підходів до їх розв’язання. Усе це робить актуальним завданням розроблення методологічних засад формування і впровадження ефективної державної

інноваційної політики як засобу спрямування прогресу України саме за вектором інноваційного розвитку.

Сучасна система стратегічного державного управління в Україні не є остаточно сформованою. Вона постійно змінюється, адаптуючись до вимог сучасності. На жаль, повноцінно діють лише окремі елементи цієї системи, матеріалізовані у вигляді сукупності стратегічних державних політико-правових актів України, які враховують закономірності соціально-економічного розвитку (позитивний підхід) та формують у обмежених випадках лише короткострокові орієнтири її розвитку (нормативний підхід). Більш-менш виконуються вимоги щодо підготовки та схвалення Програм діяльності Уряду та Послань Президента України. Проекти інших стратегічних актів розробляються епізодично, як правило, їх затвердження не відбувається: стратегічна складова національної політики майже вся – цілковита “біла пляма”. Зазначене є неприпустимим для сучасного глобалізованого світу. Зазначені стратегічні рішення є “актами-скіпками”, що дозволяють суспільству та бізнесу покращувати передбачуваність майбутнього соціально-економічного розвитку країни, розбудовувати нормативне забезпечення подальших реформ. Відсутність національних орієнтирів та пріоритетів не дає бізнесу та суспільству потрібних індикаторів щодо соціального та економічного розвитку, примушує їх діяти за принципами “тетріс-менеджменту”, виконуючи лише короткострокові корпоративні (чи суспільні) стратегії підвищення конкурентоспроможності, орієнтуючись виключно на іноземні аналізи та прогнози національного розвитку. Якщо в завданнях держави була концентрація ресурсів на пріоритетних напрямках, то в постіндустріальному суспільстві цим завданням стає забезпечення максимальної адаптивності суб’єктів бізнесу та громадянського суспільства, створення політичного і правового середовища, що орієнтовано на виявлення і максимально повне задоволення суспільних інтересів і потреб.

Використана література:

1. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” // Відомості Верховної Ради України, 2000, № 25, ст. 195.
2. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 12.09.2003 р. № 252 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення програм реформування та розвитку (ринкової трансформації) базових галузей економіки”.
3. Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60 “Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України”.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2001 р. № 184 “Про Порядок проведення аналізу результатів функціонування спеціальних (вільних) економічних зон і територій із спеціальним режимом інвестиційної діяльності” // Офіційний вісник України від 16.03.2001 – 2001 р., № 9, стор. 232, ст. 362.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 р. № 621 “Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету” // Офіційний вісник України від 23.05.2003 – 2003 р., № 18, стор. 64, ст. 834.
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. N 504-р “Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України” // Офіційний вісник України від 18.10.2006 — 2006 р., № 40, стор. 119, ст. 2692.
7. Закон України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” // Відомості Верховної Ради, 2001, N 48, ст. 253.
8. Гольдштейн Г. Я. Инновационный менеджмент: Учеб. пособие. – Таганрог: ТРРУ, 2008. – 132 с.
9. Гринев В. Ф. Инновационный менеджмент: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2008. – 148 с.
10. Федулова Л. І. Інноваційна економіка: підручник / Л. І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.
11. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / Л. І. Федулова. – К.: Основа, 2005. – 552 с.
12. Федулова Л. І. Економіка знань: [підруч.] / Л. І. Федулова. – К.: Ін-т екон. та прогноз. НАН України, 2009. – 600 с.
13. Федулова Л. І. Теорія та практика формування інноваційної стратегії корпоративних структур: монографія / Л. І. Федулова, О. А. Фомова. – Хмельницький: ХНУ, 2009. – 239 с.
14. Стадник В.В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 320 с.

REFERENCES:

1. Law of Ukraine "On state forecasting and elaboration of programs of economic and social development of Ukraine" [Zakon Ukrayiny "Pro derzhavne prohnouzuvannya ta rozroblennya prohram ekonomichnoho i sotsial'noho rozvytku Ukrayiny"]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny - Supreme Council of Ukraine*, 2000, No. 25, pp. 195.
2. Order of the Ministry of Economy and European Integration of Ukraine from 12.09.2003 № 252 "On approval of guidelines for developing programs of reform and development (market transformation) of basic industries." [Nakaz Ministerstva ekonomiky ta z pytan' yevropeys'koyi intehratsiyi Ukrayiny vid 12.09.2003 r. No. 252 "Pro zatverdzhennya Metodychnykh rekomendatsiy shchodo rozroblennya prohram reformuvannya ta rozvytku (rynkovoyi transformatsiyi) bazovykh haluzey ekonomiky"].
3. Order of the Ministry of Economy of Ukraine from 02.03.2007, № 60 "On Approval of Methodology for calculating the level of economic safety of Ukraine." [Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrayiny vid 02.03.2007 r. No. 60 "Pro zatverdzhennya Metodyky rozrakhunku rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny"].
4. Cabinet of Ministers of Ukraine of 28.02.2001, № 184 "On Procedure for analysis of the functioning of special (free) economic zones and territories with special investment regime" [Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 28.02.2001 r. No. 184 "Pro Poryadok provedennya analizu rezul'tativ funktsionuvannya spetsial'nykh (vil'nykh) ekonomichnykh zon i terytoriy iz spetsial'nym rezhymom investytsiynoi diyal'nosti"]. *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny - Official bulletin of Ukraine*, 2001, No. 9, pp. 232.
5. Cabinet of Ministers of Ukraine of 26.04.2003, № 621 "On the development of forecasting and policy documents of economic and social development and drafting the state budget" [Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 26.04.2003 r. No. 621 "Pro rozroblennya prohnouznykh i prohramnykh dokumentiv ekonomichnoho i sotsial'noho rozvytku ta skladannya proektu derzhavnoho byudzhetu"]. *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny - Official bulletin of Ukraine*, 2003, No. 18, pp. 834.
6. Cabinet of Ministers of Ukraine of 04.10.2006, N 504-p "On approval of the concept of improving the forecasting and policy documents on socio-economic development of Ukraine" [Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 04.10.2006 r. N 504-r "Pro skhvalennya Kontseptsiyi vdoskonalennya systemy prohnouznykh i prohramnykh dokumentiv z pytan' sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku Ukrayiny"]. *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny - Official bulletin of Ukraine*, 2006, No. 40, pp. 2692.
7. Law of Ukraine "About priority directions of science and technology" [Zakon Ukrayiny "Pro priorytetni napryamy rozvytku nauky i tekhniky"]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*, 2001, No. 48, pp. 253.
8. Goldshteyn G. Ya. Innovation Management: Textbook [*Innovatsionnyy menedzhment: Ucheb. posobie.*]. Taganrog, TRRU, 2008. 132 p.
9. Grinev V.F. Innovation Management: Textbook [*Innovatsionnyy menedzhment: Ucheb. Posobie.*]. Kyiv, MAUP, 2008. 148 p.
10. Fedulova L. I. innovative economy: a textbook [*Innovatsiyana ekonomika: pidruchnyk*]. Kyiv, Lybid', 2006. 480 p.
11. Fedulova L. I. Innovative economic development: model, system administration, public policy [*Innovatsiyyny rozvytok ekonomiky: model', systema upravlinnya, derzhavna polityka*]. Kyiv, Osnova, 2005. 552 p.
12. Fedulova L. I. Knowledge Economy [*Ekonomika znan*]. Kyiv, NANU, 2009. 600 p.
13. Fedulova L. I., Fomova O. A. theory and practice of innovation strategies of corporate structures: monograph [*Teoriya ta praktyka formuvannya innovatsiyanoi stratehiyi korporatyvnykh struktur: monohrafiya*]. Khmel'nyts'kyy, KhNU, 2009. 239 p.
14. Stadnyk V. V., Yokhna M. A. Strategic management of innovation development of enterprise [*Stratehichne upravlinnya innovatsiynym rozvytkom pidpryyemstva*]. Khmel'nyts'kyy, KhNU, 2010. 320 p.

Рецензія: к.е.н., доц. ФЕДИШИН Б. П.

Received: February, 2012

1st Revision: April, 2012

Accepted: May, 2012